

Typografinen kuvataide

Mirka Nordman

Kulttuurialan opinnäytetyö
Kuvataiteen koulutusohjelma
Kuvataiteilija (AMK)

TORNIO 2013

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Kulttuuriala

Koulutusohjelma: Kuvataiteen koulutusohjelma
Opinnäytetyöntekijä: Mirka Nordman
Opinnäytetyön nimi: Typografinen kuvataide
Sivuja (joista liitesivuja): 47 (10)
Päiväys: 18.3.2013
Opinnäytetyön ohjaajat: Henri Hagman, Pirjo Laisalmi
<p>Opinnäytetyöni aiheena on typografinen kuvataide. Työ on tutkielma siitä, millä tavoin kuvateos voi koostua vain tekstistä, sekä millä tavoin tekstiä ja kuvaa käytetään kuvataideteoksissa. Tarkastelun kohteeksi tässä opinnäytteessä valikoituivat kaksiulotteiset kuvat aiheajauksen tarpeellisuuden myötä.</p> <p>Kiinnostuin tarkastelemaan kuvataideteosten sisältämiä tekstielementtejä, koska tänä päivänä kirjaimia ja tekstiä käytetään paljon esimerkiksi tuotekuvituksissa. Tarkastelun aloitin tutustumalla kirja- ja Internet-lähteiden avulla typografian perusteisiin. Niistä valikoituivat mielestäni typografian visuaalisen ilmentymisen kannalta tärkeimmät osiot, kuten kirjaimien luokittelu ja visuaaliset kontrastit. Internetin tarjoaminen digitaalisten kuvaesimerkkien avulla tarkastelin, millä tavalla tekstiä on käytetty kuvataideteoksissa. Kolmen digitaalisen kuvateokseni avulla tutkin, miten teksti ja typografiset valinnat näyttäytyvät kuvataideteoksessa. Digitaaliset teokset tein Adoben Indesign 3 -ohjelmalla, koska siinä oli mielestäni laajin ja näihin teoksiin tarkoituksen mukaisin fonttitarjonta.</p> <p>Opinnäyte on koottu monista eri lähteistä. Tarkalleen tätä aihetta koskevaa aineistoa en juuri löytänyt. Internetin digitaalisen kuva-aineiston perustella taiteilijoilla tuntuisi kuitenkin olevan innostus monipuoliseen tekstin käyttöön kuvateoksissaan.</p>
Asiasanat: typografia, kuvataide, digitaalinen taide, julistetaide.

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Culture

Degree programme: Visual artist
Author: Mirka Nordman
Thesis title: Typographic art
Pages (of which appendixes): 47 (10)
Date: 18.3.2013
Thesis instructors: Henri Hagman, Pirjo Laisalmi
<p>The topic of my Bachelor's thesis is typographic art. I made a research in how to connect two different visual elements, i.e. text and images. The scope of this thesis was narrowed down to include 2D images.</p> <p>In this study I found out that text elements in fine arts are used in many different ways for example in the interior decoration and clothing industries. That is why I wanted to conduct research into it. Firstly, I did made research into the basic rules of typography. In this study, I collected the most important items of visual faces of letters and text elements. The second focus of my thesis is to study the status of typography in the visual art world. I collected a few specimen images in order to illustrate how other visual artists have used text in their art pieces. I also discuss the basics of reading the images. My own three digital art pieces are my own experiments to connect typographic working and visual art. I made three digital art pieces mostly by using Adobe's Indesign 3 software.</p> <p>In my thesis I collected material from different sources. There is material dealing with the topic of this thesis is scarce. However, some Bachelor's theses the topics of which are close to my topic could be found. In the Internet, there is a plenty of interest in typographical art. Many artists have used text in their art pieces.</p>
Keywords: typography, visual art, digital art, poster art.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	5
2 TYPOGRAFIAN PERUSTIEDOT	6
2.1 Määritelmä.....	6
2.2 Historia	6
2.3 Fonttien valinta.....	8
2.4 Kirjainten visuaalinen luokittelu	9
2.5 Kirjainperheet.....	10
2.6 Sommittelu, kontrastit ja värien käyttö	11
3 TYPOGRAFIAA KUVATAITEESSA	13
3.1 Kuvanlukutaito	13
3.2 Kirjain kuvana ja kuva tekstinä	14
3.3 Maalaustaide.....	15
3.4 Valokuvaus	16
3.5 Digitaalinen taide	17
3.6 Pelimaailma	18
3.7 Julistetaide	19
3.8 Mainoskuvat	19
4 TYPOGRAFIA KUVATAITEENA.....	21
4.1 Typografia kuvataideteoksissa.....	21
4.2 Teksti kuvana.....	23
4.3 Teosten aihevalinta ja tekotapa.....	24
4.4 Less is more – oma teos	25
4.5 Keep it simple – oma teos	26
4.6 Reinvent the bicycle – oma teos.....	28
4.7 Yhteenveto teoksista.....	31
5 POHDINTA.....	33
LÄHTEET.....	35
LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni on katsaus typografian sijoittumisesta kuvataidekenttään. Olen jakanut tarkasteluni kolmeen osioon: *typografian perusteisiin*, *typografian sijoittumisesta kuvataiteeseen* ja *teososaan*. Tarkastelun kohteena tässä opinnäytteessä ovat kaksiulotteiset kuvat, koska liikkuvan kuvan ja kolmiulotteisten teosten mukaanotto olisi laajentanut materiaalia liian valtavaksi. Tähän työhöni olen valinnut mahdollisimman monipuolisesti kuvataiteen kenttää avaavat teokset. Tämän opinnäytteen tarkoituksena on kertoa, miten typografiaa käytetään kuvataiteessa ja kuvataiteena.

Lähdin pureutumaan aiheeseen typografian perusteiden kautta. Typografian perusteisiin tutustumisen katsoin aiheelliseksi, jotta ymmärtäisin kirjaimien ja niiden käytön visuaalista puolta. Toinen askelma opinnäytteessäni koostuu kuvantarkastelun teoriasta sekä esimerkkiteoksista. Tarkastelin pääosin Internetin kuvamateriaalin avulla ja selvittänyt, miten toiset taiteilijat ovat tekstiä käyttäneet teoksissaan. Kolmen oman digitaalisen kuvateokseni avulla pyrin löytämään typografiasta taiteellisen ulottuvuuden. Teokset koostuvat lähinnä kirjaimista, ja niiden punainen lanka on *taiteen lentävät lauseet*.

Kiinnostukseni tekstiteoksiin on kulkenut mukana läpi koko opiskeluaikani. Se on kiemurrellut läpi nykyaidekurssin graffititaidetta koskevan esseen, aina verkkotaidekurssin runoteokseen asti. Opintojeni myötä kiinnostukseni visuaaliseen viestintään ja graafiseen suunnitteluun on kasvanut askel askeleelta. Opiskelun aikana en ole voinut saada haltuun kaikkia graafisen suunnittelun osa-alueita. Siitä syystä opinnäytteessä päädyin tarkastelemaan yhtä graafisen suunnittelun osa-alueita ja sen ilmenemistä kuvataiteessa. Mielestäni kirjallinen viestintä ja kuvataide nivoutuvat kauniisti yhteen näin opinnäytetyön muodossa.

2 TYPOGRAFIAN PERUSTIEDOT

2.1 Määritelmä

Sana typografia tulee kreikan kielen monimerkityksellisistä sanoista *typos* (tyyppi, muoto, isku, jäljennös, kuva, leima) ja *graphia* (kirjoitus, piirros) tai *grafein* (kirjoittaa). (Itkonen 2012, 11; Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Teksti on typografian keskiössä. On täysin kontekstista riippuvaista, miten se halutaan esittää. Typografiassa on hämmentävän paljon erilaisia nimityksiä ja monenlaisia lähestymistapoja aiheen määrittelyyn. Graafisen suunnittelun ja taittotyön näkökulmasta typografian voi määritellä jo olemassa olevien kirjaintyyppien valinnaksi ja niiden käytöksi. (Itkonen 2012, 11.)

Typografian päämääränä on paitsi välittää viesti halutunlaisena, myös antaa sanoille visuaalinen muoto. Typografialla on alun perin tarkoitettu kirjainmerkkien suunnittelua, mutta nykypäivänä sanalla on laajempi merkitys. Tämän päivän typografialla tarkoitetaan digitaalisten- ja painotuotteiden ulkoasua ja niiden suunnitteluun liittyviä prosesseja. Typografia pitää sisällään muun muassa kirjaimen, värityksen, asettelun, rytmin, jännitteen ja tasapainon suunnittelua. Tuotteen typografian tulisi olla vahvasti sidoksissa käyttötilanteeseen ja ympäröivään kulttuuriin. Sisällön pitäisi aina toimia visuaalisuuden suunnannäyttäjänä. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

2.2 Historia

Kirjoitetun kielen historia juontaa aikojen alun ikonisiin merkkeihin, kuten luolamaalauksiin sisältöineen. Kuvat muuttuivat käsitteitä kuvaaviksi pictogrammeiksi, sovituiksi tavuiksi muotoutuen niistä lopulta äänneitä vastaaviksi aakkosiksi. (Itkonen 2012, 25; Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Tekstit olivat pitkään yhteen kirjoitettua riimukieltä. Irlantilainen munkki Alcuin loi tiettävästi noin vuonna 800 jaa. *Karolingilaisen minuskelin*. Minuskeli tarkoittaa sitä, että kirjoituksissa alettiin käyttää isojen kirjainten lisäksi pientä kirjainta. Minuskelin kehittämisen myötä sanat erotettiin toisistaan sanaväleihin ja lauseet alkoivat isoilla alkukirjaimilla. Nämä uudistukset tekivät teksteistä helppolukuisempia kuin aikaisemmin. (Itkonen 2012, 26; Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Kirjapainotaidon eurooppalaisena keksijänä pidetään saksalaista metallityömiestä Johannes Guttenbergia (1398-1468). Hän keksi 1400-luvun alkupuolella yksittäisen metallisen kirjasimen, painoon soveltuvan musteen sekä ensimmäisen painokoneen. Kirjasimien keksiminen helpotti suuresti painotyötä, koska painotyöt olivat siihen mennessä tehty yhden kokonaisen sivun kaivertamisella puu- tai metallilaatalla. (Wikipedia, hakupäivä 28.11.2012.)

Julistetaiteen kehittyminen on yksi ponnahtauslauta nykymuotoiselle typografian käytölle sekä viestinnässä että kuvataiteessa. Julistetaiteen juuret juontavat 1800-luvulle, jolloin julisteet olivat lähinnä julkisia tiedonantoja. Julisteet olivat mainonnan tai julkituksen väline, jotka sijoitettiin näkyvälle paikalle julkiseen tilaan. Nykyisin julisteet ovat paitsi tapahtumien ilmoittelua ja mainontaa myös sisustuksellisia elementtejä muiden kuvateosten sijaan tai niiden rinnalla. Ne voivat koostua sekä pelkästä tekstistä että kuvasta, tai näiden kahden yhdistelmästä. (Wikipedia, hakupäivä 20.12.2012.)

Modernit taidesuuntaukset 1900-luvun alkupuolella halusivat hylätä kaiken vanhan taiteen saralla ottamalla taiteeseen jotakin uutta ja mullistavaa. Teksti otettiin kuvataideteokseen mukaan monissa taideaatteissa. Tällaisia olivat muun muassa dadaismi, kubismi ja futurismi. Tuolloin sekä viestinnän että maalaustaiteen puolella pyrittiin löytämään kirjainten leikkisämpi puoli hyläten konservatiiviset rajoitukset. Yksittäisiä kirjaimia ja sanoja alettiin ajatella kuvina. Mielikuville ja äänille haluttiin löytää visuaalinen muoto niin kuvataiteessa kuin typografiankin puolella. (Kokkonen, 2012.)

1900-luvun lopun tietotekniikan räjähdysmäinen kehittyminen toi runsauden pulan typografian maailmaan. Tuolloin fonttien kehittymistä kiivastui. Vuosituhannen vaihteen ja 2000-luvun alun uudet kekseliäät tietokoneohjelmat helpottivat fonttien suunnittelua, muotoilua ja käyttämistä sekä viestinnän alueella että kuvataiteen puolella.

2.3 Fonttien valinta

Fontit ja grafiikka muodostavat yhdessä valmistettavan tuotteen visuaalisen ilmeen. Fonttien valintaan vaikuttavat muun muassa käyttötarkoitus, tekniset mahdollisuudet ja sopimukset. Fontit itsessään ovat visuaaliselta luonteeltaan erilaisia. Ne voivat olla muun muassa virallisia, koristeellisia, hauskoja ja moderneja. Typografia ja fonttivalinta vaikuttaa oleellisesti tuotteen tai teoksen visuaaliseen ilmeeseen. (Laak 2006 a, hakupäivä 27.11.2012.)

Visuaalisesti erilaiset fontit, *kirjaintyyli*/ *kirjainsuvut*, luokitellaan typografiaa koskeissa teksteissä hyvin monella eri tavalla. Mitään yhtenäistä virallista luokittelutapaa ei kirjaimille ole syntynyt. Tiettyjä kirjoittamattomia sääntöjä on kuitenkin aikojen saatossa kehittynyt. Kirjainten luokittelun lähtökohta liittyy aikakauteen, jolloin kirjaimet ovat kehitetty ja jolloin niitä on käytetty. Kirjainluokittelussa taidehistorialliset aikakaudet ovat vahvassa asemassa: historialliset arkkitehtuurit ja taidesuunnaukset näkyvät myös kirjaimissa. (Itkonen 2012, 27-28, 66; Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Typografisen tuotteen suunnittelussa on tärkeä ymmärtää kirjainten niin sanottu kaksi jakaisuus. Toiset kirjaimet ovat päätteellisiä (*serif*) ja toiset päätteettömiä (*sans-serif*). Typografisten oppien mukaan yksinkertaisin ohjenuora fonttivalintaan on, että jos leipäteksti on päätteetön, tulisi otsikon olla päätteellinen. Samassa yhteydessä ei tulisi käyttää useampaa kuin kahta, enintään kolmea riittävän erilaista fonttia. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

2.4 Kirjainten visuaalinen luokittelu

Latinalaisessa aakkostosta on löydettävissä useita kirjaintyyplejä, *kirjainsukuja*. Kirjainsukujen luokittelu kertoo kirjainten visuaalisesta ulkomuodosta. Juselius (2004) jakaa fontit karkeasti viiteen eri sukuun: *antiikva*, *groteski*, *egyptienne*, *fraktuura* ja *kalligrafiset*.

Antiikva on päätteellinen fontti, *serif*. Sen tunnistaa jalustasta, jonka päällä kirjain ikään kuin seisoo. Antiikvan viivoissa on paksuuseroja, se kiinnittyy päätteeseen pyöreästi ja on muodoltaan soikea. Antiikva on kehittynyt 1300-luvulla roomalaisten kirjainten ja karolingilaisen minuskelin pohjalta. Antiikva on yleisin fontti sanomalehdissä, kirjoissa sekä asiakirjoissa. Tyypillisimmät esimerkit Antiikvafontista ovat Times New Roman, Georgia ja Amerikana. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Groteski on päätteetön fontti, *sans-serif*. Kirjaimet ovat kuin tikkukirjaimia ilman paksuus vaihteluja. Päätteettömät fontit ovat yleisessä käytössä digimediassa. Groteski on lähtenyt syntymään 1800-luvun loppupuolella, jolloin haluttiin hylätä koristeelliset muodot. Tätä kirjainsukua käyttivät etenkin 1900-luvun alun dadaistit, jotka halusivat luoda uusia virtauksia unohtaen vanhat tyyliuunnat. Tunnetuimpia esimerkkejä Groteskifonteista ovat Arial, Verdana ja Century Gothic. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Egyptienne on kehitetty kahden edellä mainitun fonttiryhmän erityispiirteistä. Se on *slab-serif*, joka tarkoittaa sekä päätteellistä että tasapaksua fonttia. Egyptiennessä päätteet ovat samanpaksuisia tai lähes samanpaksuisia kuin itse kirjain. Kirjaimen liittyminen päätteeseen on lähes aina suorakulma. Egyptiennet tulivat käyttöön 1700-luvulla. Egyptiennejen ryhmään kuuluvat sellaiset fontit kuten Courier New, American Typewriter ja Graphos. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Fraktuura kuuluu Goottilaisiin kirjaimiin ja on syntynyt keskiaikaisten munkkien käsikirjoituksista. Fraktuuran juuret ovat Goottilaisissa kirjaimissa ja

riimukirjoituksissa. Riimukirjoitus on ollut käytössä 100-luvulta lähtien. Fraktuura - kirjoitus näyttää usein kiveen hakatulta kirjoitukselta, jossa kirjainten päätteet ovat laatikkomaisia. Kirjainten pysty- ja poikkiviivat voivat olla joko suoria tai hieman kaarevia. Nykyisin fraktuuraa käytetään esimerkiksi koristeellisissa kirjoituksissa, mutta myös sanomalehtien nimissä. Fraktuura assosioituu vahvasti uskontoon, katedraaleihin ja keskiaikaan, joten se vaatii suunnittelussa sen tyyppisen kohdeympäristön. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Kalligrafinen kirjoitustyyli länsimaissa tarkoittaa käsin tehtyä kaunokirjoitusta. Monissa kirjainperheissä tämä fontti on suunniteltu niin, että se on mahdollisimman yhteneväinen ilman kirjainvälejä. Näin kirjaimesta syntyy kaunokirjoituksen omainen vaikutelma. Kalligrafia tulee kreikan kielen sanoista *kallos* ja *graphein*, kaunis kirjoitus. Kiinassa ja Japanissa kalligrafialla on pitkät perinteet sekä kirjoitus- että taidemuotona. Nykyään löytyy useita kalligrafisia fonttiperheitä, kuten Vivaldi ja Shelly Allegro. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

2.5 Kirjainperheet

Kirjainsuvut jakaantuvat edelleen nimettyihin *kirjainperheisiin*. Latinalaisessa aakkostossa on tuhansia kirjainperheitä. Vanhimpien kirjainperheiden nimet ovat jossain määrin vakiintuneita. Kuitenkin toisinaan samalla kirjainperheellä voi olla eri nimi valmistajasta riippuen. Tämä aiheuttaa sekaannuksia jo ennestään sekavassa fonttitarjonnassa. Yksi yleisesti käytetty kirjainperhe on esimerkiksi Times New Roman. (Itkonen 2012, 21.)

Yhden kirjainperheen sisälle tehdään usein erilaisia *kirjainleikkauksia*. Kirjainleikkaukset tarkoittavat esimerkiksi erikseen suunniteltuja kallistettuja kirjaimia, joista käytetään nimitystä *italic*, tai joidenkin kirjainten kohdalla *oblique*. Pystykirjaimista käytetään puolestaan nimitystä *roman*. Kirjainleikkaukseksi kutsutaan myös kirjainten suunniteltua lihavoitua muotoa, *boldia* ja käsialakirjoituksen näköistä,

yhtenäistä *scriptia*. Typografista tuotetta suunnittelevan on kuitenkin hyvä huomioida, ettei jokaiseen kirjainperheeseen ole suunniteltu erilaisia kirjainleikkauksia. Toisaalta 1980-luvun lopulla alkoivat yleistyä kirjainten niin sanotut suurperheet: perheestä löytyy niin päätteellinen kuin päätteetönkin kirjainleikkaus. (Itkonen 2012, 12-15; Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Alunperin kirjasimet ja kirjaimet valmistettiin metallista tai puusta vuolemalla. Tästä syystä kirjainten erilaisia muotoja kutsutaan edelleenkin leikkauksiksi. Vieläkin kirjainsuunnittelun luonnosteluvaiheet tehdään aidoimmillaan käsin, mutta siirretään sen jälkeen tietokoneelle fonttien suunnitteluohjelmaan. Periaatteessa tietokoneohjelmilla pystyy kallistamaan tekstiä kursiiviksi, mutta sitä ei pidetä yhtä kauniina kuin suunniteltuja kallistettuja kirjaimia, *italicia*. (Wikipedia, hakupäivä 28.11.2012.)

2.6 Sommittelu, kontrastit ja värien käyttö

Kultainen leikkaus on hyvä ohjenuora sommitteluun niin typografisessa taittotyössä kuin kuvataiteessakin. Se toimii harmonisen kokonaisuuden lähtökohtana. Tasapainoista kuvaa on sekä helppo katsoa että lukea. Tasapainoisen kokonaisuuden aikaan saamiseksi on otettava huomioon muotojen, kuvien, värien, kontrastien, valojen, varjojen, massojen suhteet toisiinsa. Täysin symmetrinen tuotos on usein luettava ja harmoninen, mutta se voi olla myös pysähtynyt ja tylsä. Epäsymmetria sen sijaan synnyttää liikettä ja jännitettä lisäten lukijan tai katsojan mielenkiintoa. Epäsymmetriaa saa aikaiseksi esimerkiksi käyttämällä erilaisia kontrasteja tehokeinona. Mielenkiintoisen tasapainon saa usein aikaan myös ryhmittelemällä samankaltaiset elementit ryhmiksi. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Typografian elementtien kontrastit ruokkivat lukijan mielenkiintoa tekstiin. Elementtien kontrastit saadaan aikaan kokojen, muotojen, vahvuuksien ja värien vaihtelulla. Kirjainten *kokokontrastin* tulisi olla riittävän suuri, jotta kokojen vaihtelulla olisi

toivottu vaikutus mielenkiinnon herättäjänä. *Muotokontrasti* rakennetaan yhdistämällä tekstiin kahta riittävän erilaista fonttia. Pitkään tekstiin koko- ja muotokontrastin saa aikaan yksinkertaisimmillaan käyttämällä anfangia, eli tekstikappaleen isoa alkukirjainta jollakin muulla fontilla kuin leipätekstin fontti. *Vahvuuskontrasti* saadaan aikaan saman fontin eri lihavuusasteilla. Tässäkin tulisi muistaa, että kirjainten vahvuuserot tuli olla riittävän suuria, jotta ne erottuvat tarpeeksi paljon toisistaan. Logoissa ja mainostypografiassa suositulla yhdyssanojen *värikontrasteilla* teksteihin saa luotua helposti lisää mielenkiintoa. (Itkonen 2012, 81-82.)

Turvallisin ja varmin valinta leipätekstin väriksi on musta, tai pikemminkin tumma harmaa. Internet- sivuilla usein vaikuttaisi olevan valkoinen tausta, niin ei kuitenkaan ole tai tulisi olla. Täysin kirkas valkoinen tausta yhdessä täysin mustan tekstin kanssa saattaa häikäistä lukijaa ja ohentaa valittua fonttia vaikealukaiseksi. Taustaväriksi olisikin syytä valita jonkin vaalea sävy, kuten harmaa tai beige. Väriä voi määrittää niin haaleaksi, ettei lukija sitä huomaa. Mikäli halutaan käyttää valkoista tekstiä mustalla taustalla, on vastassa sama ilmiö. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Keskenään riittävän eriväriset, mutta harmoniset kokonaisuudet ovat miellyttäviä katsoa ja lukea. Hyvin räikeät värit tai väriyhdistelmät vaikeuttavat lukukokemusta. Vältettäviä väripareja ovat myös vastavärit, jotka joissakin yhteyksissä korostavat toisiaan, mutta toisinaan myös sulkevat pois ja aiheuttavat näytöllä vaikealukuista värinää. Värit, kuten muutkin tehosteet, ovat pieniä mausteita, joilla tekstistä tulee tehdä mielenkiintoisia. Niitä ei tulisi viljellä perusteettomasti. (Laak 2006 b, hakupäivä 27.11.2012)

3 TYPOGRAFIAA KUVATAITEESSA

3.1 Kuvanlukutaito

Kuva on yksi viestinnän osa-alue. Näin ollen kuvataide on viestimistä. Olipa kuva informatiivinen uutiskuva, kuvituskuva, täytekuva tai kuvataideteos, sillä halutaan kertoa jotakin meistä ihmisinä tai meitä ympäröivästä maailmasta. (Karvonen 2002, hakupäivä 14.12.2012.)

Yksilön kuvanlukutaito on usein tiiviissä yhteydessä ympäröivään kieleen ja kulttuuriin, jotka luovat erityisiä merkityksiä sanoille ja asioille. Ajatellaan, että yksilöllä on olemassa tietynlaiset kyvyt, odotukset ja uskomukset kuvattavan kohteen todenmukaisuudesta. Tämän johdosta yleinen perusolettamus usein on, että uskomme kuvassa olevien värien, viivojen ja muotojen esittävän jotakin todellisesta maailmasta. Kuvan kohde voi myös olla yhteisesti sovittu koodi; jokin tietty kohde esitetään toistuvasti jollakin tietyllä tavalla. Päätämme, tiedostaen ja tiedostamatta, antaa väreille ja muodoille erityisiä merkityksiä. (Pienimäki 2012, hakupäivä 27.11.2012.)

Viestinnän tutkimuskentässä yksi lähestymistapa kuvanlukutaitoon on jakaa se neljään eri osa-alueeseen. Ensimmäinen näistä on primaarinen visuaalinen lukutaito, jossa lapsi oppii esimerkiksi tulkitsemaan hoitajansa hymyn ystävälliseksi eleeksi. Toinen lukutaidon askelma tarkoittaa kykyä käyttää ja ymmärtää kielellisiä viestejä, sekä yhdistää ne primaariseen visuaaliseen lukutaitoon. Kolmas askelma tarkoittaa kykyä lukea ja kirjoittaa. Neljänneksi askelmaksi kuvanlukutaidossa voidaan ajatella kuvallisen kulttuurin tuntemus, jolloin katsoja ymmärtää kuvassa olevia rakenteellisia ja kulttuurisia merkityksiä, kuten kuvakulmien vaikutuksen teokseen, värienkäytön psykologisista vaikutuksista, tunnistaa kulttuurisia ja uskonnollisia merkityksiä. Varsinainen visuaalinen lukutaito on sekä kykyä tulkita kuvateoksia että kykyä tuottaa niitä ja kommunikoida niiden avulla. (Pienimäki 2012, hakupäivä 27.11.2012.)

3.2 Kirjain kuvana ja kuva tekstinä

Kirjain on yksi merkki ja merkkiä voidaan tarkastella kuvana. Semiotiikan (merkki- ja merkitysopin) tutkimuskentässä merkki voi olla auditiivinen, verbaalinen tai visuaalinen. Merkit ovat usein sidoksissa sopimuksenvaraisuuteen: merkkien tarkoitus on yhteisesti sovittu. Yksinkertaisena esimerkkinä toimivat liikennemerkit. Ellei tiedä niiden merkitystä, ne eivät välttämättä sisällöltään kerro minkäänlaisia toimintaohjeita tilanteeseen. Toisena selventävänä esimerkkinä voisi ajatella kirjainyhdistelmää WC, joka länsimaissa tunnetaan hyvin yleisesti. Kirjainyhdistelmää voidaan pitää symbolisena merkinä, jolla on yhteisesti sovittu merkitys, mutta vain tiettyjen kulttuurien keskuudessa. (Remes 2008, luentomateriaali.)

Semiotiikassa merkkien tarkastelussa on käytössä niin sanottu kolmijakoisuus. Merkki voi toimia *ikonina*, *symbolina* tai *indeksinä*. Tämä merkkien kolmijakoisuus tulee parhaiten esille yritysten logoissa. Logo on ikonisesti yrityksen *omistajansa kuva*. Symbolisesti logo on suunniteltu ja siihen liittyy *sopimuksenvaraisuus*. Indeksinä logo tarkoittaa sen luomia *mielikuvia*, *tarinoita* ja *imagoa*. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Typografiasta tuttu käsite *anfangi* on merkki, joka tarkoittaa tekstikappaleen eteen istutettua isoa alkukirjainta. Anfangi on ollut vanhemmissa keskiaikaisissa kirjoituksissa lähes poikkeuksetta koristeellinen ja kuvan muotoon tehty kirjain. Nykyään aikakauslehdissä näkee pelkistetympää versiota anfangista. Se voi olla kalligrafisella fontilla tehty kirjain, vaikka muu teksti olisikin kirjoitettu leipätekstifontilla. Toisinaan anfangi voi olla myös pelkistetty iso alkukirjain leipätekstin kanssa yhteneväisellä fontilla kirjoitettuna. Anfangi on siis yksittäinen kirjain, joka ymmärretään kuvaksi. Näin ollen yksittäistä kirjainta tai kirjainyhdistelmää voidaan tarkastella kuvana. (Juselius 2004, hakupäivä 12.8.2012.)

Kuvanlukutaidon tutkimisen ja kehittymisen myötä kuva-, teksti- ja äänielementtien ajatellaan olevan osa *laajennettua tekstin käsitettä*. Kuvaa voidaan lukea kuten

kirjoitettua kieltä, joka on aikojen alussa lähtenyt kehittymään yhteisesti sovitusta merkityksistä ja kuvakoodeista. Laajennetussa tekstinkäsitteessä kuva, teksti tai ääni voivat toimia *itsenäisinä elementteinä*. Kuva voi myös toimia *yhdistelmätekstinä* kirjoitetun tekstin tai äänen kanssa, yhdistäen sanomaa tai herättäen ristiriitoja. Toisistaan riippumattomien kuva, teksti tai äänielementtien yhdessä esittämistä kutsutaan *additiiviseksi tekstiksi*, jolla voi luoda yhteisvaikutukseltaan uudenlaisia mielikuvia. *Hyperteksteiksi* puolestaan kutsutaan itsenäistä elementtiä tai yhdistelmätekstiä, jonka katsoja jäsentää katsomistilanteessa. Tietokoneiden käyttöliittymät voisivat olla tällaisia, mutta myös tietokone- ja konsolipelit. (Remes 2008, luentomateriaali.)

3.3 Maalaustaide

Modernin ajan maalaustaiteesta voi typografiaa löytää monenlaisista teoksista. Julistetaiteen kehittymisen myötä 1800-luvulta lähtien tekstiä on käytetty sekä osana maalauksia että itse maalauskohteenakin. Kollaasiteokset ovat usein koottu kuvista ja teksteistä. Katutaiteen piirissä maalaukset ovat usein kirjainyhdistelmiä. Tekstiä yhdistellään isompiin graffiti-teoksiin ja tekstin aikaansaamiseksi käytetään useita eri tekniikoita. Puhumattakaan tekijöiden nimikirjain-maalauksista, *tageista*, jotka voisi ajatella tekijöidensä logoina.

Suomalaisen taidemaalari *Suvi Konttisen* (s. 1976) maalauksissa teksti on usein vahvasti läsnä. Tekstiä sisältävät maalaukset koostuvat tekstin yhdistämisestä johonkin olemassa olevaan, kuvaavaan elementtiin sekä abstrakteihin graafisiin elementteihin, kuten teos *You think I can't handle this?* (2006). Konttinen käyttää teoksessaan sekatekniikkaa yhdistäen akryylimaalaa pastillitekniikkaan. Teoksen maalaustapa on aggressiivinen ja tällä tavoin se tukee maalauksen vihaisen näköisiä ihmiskasvoja. Maalauksessa olevat ihmisen kasvot ovat jännittyneet pelosta ja vihasta. Silmät ovat tyhjä, ikään kuin ne olisivat sokean vihan vallassa. Teoksesta huokuu graffititaiteen vaikutukset. Teoksen teksti onkin saatu aikaan käyttämällä sabluunatekniikkaa, joka on graffitien yksi tekotapa. (Liite 1)

Taiteilija itse kertoo maalaustensa aiheiden liikkuvan väkivallan, rasismien ja ulkopuolisuuden kokemisen aihepiirissä. Mielestäni tässä esitellyssä teoksessa taiteilija kuvaa hyvin näitä aiheita, sekä teotavaltaan että sisällöllisesti. Taiteilija on kertoman mukaan asunut Chicagossa, joten ympäröivän kulttuurin vaikutusten voisi ajatella näkyvän vahvasti teosten sisällöissä ja niiden esittämistavassa. (The Irving Sandler Artist File, hakupäivä 6.2.2013.)

Jani Leinosen (s. 1978) akryylimaalauksen puolestaan koostuu ainoastaan sanoista. *One day* (2011) -teos muodostuu 12:sta eri sanasta. Teoksen jokainen sana kuvaa visuaalisesti eri yritysten logoja tai muita bränditunnisteita, kuten tuotteen nimen kirjoitusasu. Teoksessa käytetyt fontit ovat lähtöisin logoista ja sanojen logoviittaukset ovat ainakin osittain helposti tunnistettavissa länsimaalaisessa maailmassa. Yhdessä näistä logosanoista muodostuu värikylläinen maalaus. Teoksen 12 sanaa muodostavat yhdessä kantaottavan lauseen, jonka voisi ajatella viittaavan nykyiseen kapitalistiseen vallankäyttöön. Leinonen kertoo tehneensä teoksen tilaustyönä julkiseen tilaan. Teosta ei kuitenkaan hyväksytty esille laitettavaksi juuri sen kantaottavuuden vuoksi. (Leinonen, hakupäivä 6.2.2013.) (Liite 2)

3.4 Valokuvaus

Valokuvauksen kentässä teksti voi esiintyä itsenäisenä elementtinä ja kuvauksen kohteena, kuten mainoskyltteinä tai valoputkiteksteinä. Valokuvateoksissa teksti voidaan myös liittää yhteen alkuperäisen kuvan, kuten henkilökuvan yhteyteen. Nykyään kuvankäsittelyohjelmien tasotekniikat luovat monia mahdollisuuksia sekoittaa erilaisia tekniikoita erilaisiin kuvamateriaaleihin. Näin samaan teokseen voidaan saada helposti yhdisteltyä sekä kuvaa että tekstiä.

Barbara Kruger (s. 1945) valmistaa useat teoksensa kollaasitekniikalla valokuvista. Teoksissa on käytetty mustavalkoista valokuvaa yhdistettynä tekstileikkeeseen.

Tekstileike on ikään kuin lehdestä leikattu valkoinen teksti punaisella pohjalla. Krugerin käyttämät väriyhdistelmät saavat aikaan tehokkaan vaikutelman teoksen sanomasta. Kruger käyttää teoksissaan kuva-teksti-punosta, jossa kuva ja teksti tukevat viestillään toisiaan. (Kruger, hakupäivä 6.2.2013.) (Liite 3)

Krugerin teos *Get out* koostuu lähes mustavalkoisesta seepian väriin taittuvasta valokuvasta, jossa on naisen kyllästyneen näköiset kasvot verkkoaidan takana. Kuvan päälle taiteilija on liittänyt punaiset tekstilaatikat, joissa on valkoinen teksti ”get out”. Mielestäni kuva ja teksti tukevat tehokkaasti toisiaan ja kertovat samaa tarinaa. Kuvan ilmeinen merkitys ja iso teksti olisi vapaasti suomennettuna ”olen vihainen ja väsynyt, pysy poissa”.

Tarkemmin katsottuna kuvan päällä on myös muuta tekstiä. Nämä pienemmät tekstit ovat mustissa tekstilaatikoissa olevia valkoisella kirjoitettuja sanoja. Vapaasti suomennettuna koko tekstissä lukeekin nyt: ”jos sinua on lyöty, jos olet loukkaantunut, jos olet peloissasi, tarvitset apua, sinun on päästävä pois/ lähde ulos”. Yhdessä teoksen kuva ja tekstit muodostavat oivallisen kokonaisuuden, joka voisi olla tehty esimerkiksi väkivaltaa kokeneiden naisten houkuttelemiseksi avun piiriin. Teoksen kuva ja kaikki tekstipalkit puhuvat edelleenkin keskenään samaa kieltä, mutta sanojen get out merkitys painottuu enemmän.

3.5 Digitaalinen taide

Digitaalisen kuvantekotavan mahdollisuudet ovat nykyään monipuoliset. Kuvaa voi tuottaa muun muassa piirtämisen, maalaamisen, valokuvaamisen, videokuvaamisen, kollaasitekniikoiden ja 3D-muotoilun kautta. Taiteellisen työskentelyn lopputuloksena voi esimerkiksi olla digitaalinen maalaus, valokuvakollaasi, animaatio, tietokonepeli, verkkotaideteos tai videoteos. Tietokone- ja Internet-aika mahdollistaa monentyyppisen taiteellisen työskentelyn.

Digitaalisen teoksen tekemisessä voi käyttää esimerkiksi julkaisugrafiikka- ja

kuvankäsittelyohjelmia. Niissä on valmis fonttivalikoima, joista voi valita teokseensa sopivan. Teoksiin voi yhdistellä useita eri fonttisukuja, fonttiperheitä, eri kokoja sekä eri värejä. Halutessaan voi pysytellä yhden värisessä, yhden kirjainperheen, yhdessä kirjaimessa, vaihdellen vain kirjaimen kokoja, kuten *Tânia Ferreira* (2007) on tehnyt *Letring art* -teoksessaan. Hän on käyttänyt digitaalisessa kuvituskuvaan viittaavassa kuvateoksessaan pelkkää mustaa k-kirjainta vaihdellen sen kokoa ja rakentaen näin valkoiselle pohjalle oletettavasti puun kuvion. (Deviantart, hakupäivä 6.2.2013.)

(Liite 4)

3.6 Pelimaailma

Tietokone-, konsoli- ja mobiilipeleissä tekstiä esiintyy paljon. Usein teksti esiintyy peleissä peliohjeina ja -opastuksina antaen pelaajalle lisäinformaatiota toiminnasta tai saavutetuista eduista. Pelit voivat olla nonlinearisia, joissa kulloinenkin pelaaja voi itse päättää tai sattumalta saada ruudulle erilaisia kuvia kuin toinen. Pelit rakentuvat tekstiyhdistelmistä, jotka ovat koottu visuaalisista-, auditiivisista- sekä teksti-informaatiosta.

Peleissä käytetään paljon erilaisia merkkejä, jotka ovat tuttuja vain niitä pelaaville. Peleihin voidaan luoda jopa oma aakkostona. Tällainen riimuaakkosto esiintyy esimerkiksi tietokoneisiin ja konsoleihin suunnitellusta *Deadric on the elder scrolls* -peleistä. Aakkostoa voidaan käyttää visualisointikeinona ja tunnelman luoja. Pelaajien keskuudessa siitä voi muodostua salakieli, jota käytetään pelimaailman ulkopuoliseen kirjalliseen viestintään. (Pelimaailma.net, hakupäivä 3.2.2013.) (Liite 5)

3.7 Julistetaide

Periaatteessa mikä tahansa kuvataiteellinen tuotos voi toimia julisteena, mikäli se siirretään paperitulosteeksi. Julistetaiteen määrittävä tekijä tuntuukin olevan kuvateoksen tulostustekniikan kautta saatu lopputuotos. Maalauksen, valokuvan tai digitaalisen tuotteen voi helposti saada julisteeksi tulostamalla sen paperille. Animaatiosta tai tietokonepelistä voi still-kuvatoiminnolla saada julistemaisen tulosteen. Mainokset ja yritysten logot ovat niin ikään mahdollista tulostaa. Nykypäivänä elokuva- ja tapahtumailmoitukset esitetään usein julistemuodossa, joskin esimerkiksi elokuvista tehdään myös kuvakerronnallisia digitaalisia mainoksia, eli trailereita.

Kyösti Variksen *Lahden jazztori* -juliste (1995) koostuu pääosin kolmesta sanasta: lahden, jazz ja tori. Teoksen tausta on musta. Kirjaimet ovat värikylläisiä ja sisältävät geometrisia muotoja. Käytössä on selkeä päätteetön fontti, eli groteski. Teoksen on sanottu viittaavan 1920-luvun saksalaiseen kirjainsuunnitteluun ja typografian uuteen aikaan. (Aartomaa, hakupäivä 11.2.2013.) (Liite 6)

3.8 Mainoskuvat

Havaintoarvoltaan kuva voidaan jakaa oikeaan ja vasempaan puoleen. Oikealla puolella sijaitsee havaintoarvoltaan suurempi kohde. Vasemmalla puolella esitetään sen sijaan jokin jo tiedossa oleva elementti. Mainoskuviissa tämä tarkoittaa sitä, että kuvan oikealle puolelle sijoitetaan esimerkiksi jokin ideaalinen kuva ja vasemmalle puolelle tekstiosuus. Tai päinvastoin, riippuen kumpaan puoleen halutaan huomion kiinnittävän. Mainosmaailmassa esitetyissä kuvissa käytetään usein myös yläpuoli – alapuolijakoa. Tällöin ylälaidassa sijaitsee katsojan tulevaisuuteen suuntautuva ideaali mielikuvamaailma. Alalaitaan puolestaan sijoitetaan tarkemmat tiedot tuotteesta. (Pienmäki 2012, hakupäivä 27.11.2012.)

Whirlpool mainostaa omilla Internet -sivuillaan uunia. Mainoskuvassa on tehty oikeavasen -jako. Kuvan vasemmalla puolella esitetään punaiseen juhlapukuun pukeutunut nainen ja oikealla puolella tuotetta koskeva teksti sekä kuva uunista. Uunista kohoava kirjainmassa kuvastaa mitä ilmeisimmin uunista nousevaa höyryä tai mehevän ruuan tuoksua. Höyry kiertyy myös naisen ympärille. Höyry on esitetty kuvassa figuratiivisesti erikokoisin kirjaimin kuitenkin säilyttäen sama fontti. Kirjaimista ei tiettävästi koostu mitään erityistä lausetta, vaan niitä on sekoitettu mielivaltaisesti. Kuvan pinta-alajaon perusteella kuvan tekstin ja uunikuvan on tarkoitus kuvata ideaalimaailmaa. Vasemmalle sijoittuva nainen punaisessa iltapuvussaan toimii kuvassa näin ollen ilmeisesti vain houkuttimena. (Whirlpool, hakupäivä 6.2.2013.)
(Liite 7)

4 TYPOGRAFIA KUVATAITEENA

4.1 Typografia kuvataideteoksissa

Typografiaa löytyy kuvataiteen kaikilta saroilta. Minut yllätti täysin tämä internetin tarjoama niin sanottu runsauden pula typografisia teoksia selatessani. Kirjainta ja tekstiä on käytetty mitä kekseliäimmin. Yhtä kirjainta käyttämällä on saatu aikaiseksi puuta kuvaava elementti. Tekstiä ja sen eri tummuusasteita käyttämällä on saatu aikaiseksi ihmiskasvot. Valokuvaa ja tekstiä yhdistämällä on luotu todella vaikuttava sanoma julisteeseen. Julistetaiteen kenttä on niin pullollaan esimerkkejä tekstiteoksista, että niistä oli vaikea valita vain yhtä. Sarjakuvien tekstin käytössä ja kuva-teksti-sidoksissa olisi ollut niin ikään paljon ammennettavaa. Digitaalisia teoksia tarkastelemalla olisi saanut yhden kokonaisen opinnäytetyön kirjoittua, mikäli mukaan olisi ottanut asiaan kuuluvalla tavalla animaatiot, erilaiset videoteokset, verkkotaideteokset ja jopa elokuvien kuvallisen maailman.

Fonttien visuaalinen luonne voi joissakin teoksissa olla ainoa avain kuvatulkintaan. Teoksissa typografia, eli kirjaimet ja teksti, voi esiintyä itsenäisinä elementteinä. Teksti voi esiintyä teoksissa myös kuvaa tukevana elementtinä tai kuva voi tukea tekstisisältöä. Kumpaa tahansa halutaankin painottaa, typografian visuaalisuus on olennainen osa kuvataideteosta. Tämän vuoksi fonttivalinnalla tuntuu olevan erityisen suuri merkitys kuvateoksen sisältöä ajatellen. Joillakin fonttiperheillä on valmistajasta riippuen vain pieniä vivahde eroja. Fonttiperheen valinnassa on hyvä huomioida myös numeraalisten lukujen ja erikoismerkkien visuaalisuus, jotta tulee valinneeksi omaan työhön parhaiten sopivan fontin.

Jykevällä alustalla seisova Antiikvafontti kertoo tärkeästä asiasta, jolla on suuri painoarvo. Päätteetön Grotoski sen sijaan on joissakin käyttökohteissa helppolukuisempi antaen Antiikvaa hieman kevyemmän vaikutelman. Egyptienne-fontti on usein tasapaksujen viivojensa ja päätteidensä ansiosta helppolukuinen. Fraktuurafontit ovat jykeviä, ”kiveen hakattuja” ja huokuvat historian tuulahduksia.

Kalligrafiset fontit pehmentävät virallista fonttimassaa antaen käyttökohteelle pehmeää, inhimillistä luonnetta. Kokokontrastit ja fonttien värit tuovat lähinnä lisäarvoa fonttien käytölle. Toki joskus pelkkä väri voi assosioitua subjektiivisesti tiettyyn kohteeseen tai ajatukseen.

Typografian historia on ollut minulle erityisen mieleistä lukemista. Julisteiden yleistyessä 1800-luvun loppupuolella ja 1920-luvun typografian murroksen aikakausi on ollut suuria askeleita typografian maailmassa. 1980-luvulta lähtien tietokoneet ovat mullistaneet koko maailman ja sen myötä typografinen kehitys on kiihtynyt. Lähdeaineistoa lukiessani ja kuva-aineistoa selatessani mieleeni tuli ajatus, että mahtaakohan myös typografian kohdalla kaikki olla jo keksitty. Uskon kuitenkin vahvasti, että typografiassa on vielä paljon ammennettavaa. Tekniikan kehittyminen luo uusia tarpeita ja ongelmia, joihin nykypäivänä yritetään kuumeisesti löytää vastauksia. Digitaalinen aikakausi ja sen tarpeet avaavat ehkäpä aivan uudenlaisia typografisia linjauksia ja mahdollisuuksia.

Lähdeaineistoa selatessani hämmästyin, miten vähän löysin kirjoitettua materiaalia typografian ja kuvataiteen yhtymäkohdista. Typografiaa ja kuvataidetta on yhdistelty monipuolisesti kuitenkin jo yli sadan vuoden ajan. 1900-luvun alkupuoliskolla tekstin ottaminen taiteeseen oli radikaalia ja liittyi tiettyjen taideaatteiden piiriin. Näistä teoksista ja aatesuuntauksista on taidehistoriassa kirjoitettu jonkin verran. Digitaalisen ajan typografisesta taiteesta ei vielä löydy tietoa kovinkaan kattavasti. Internet tarjoaa valtavasti kuvallisia teoksia, jotka osoittavat myös nykypäivän taiteentekijöiden kiinnostuksesta typografiseen kuvataiteeseen. Kirjoitettua materiaalia löysin lähinnä opinnäytteiden joukosta. Kiinnostusta näyttäisi siis löytyvän muotoilun, graafisen suunnittelun, viestinnän sekä kuvataiteen koulutusohjelmien piiristä.

4.2 Teksti kuvana

Tekstin ajattelu yhdenä kuvaelementtinä voi olla haastavaa. Mikäli tekstiä käytetään yhdessä kuvan kanssa, se voi olla helpommin ymmärrettävä kokonaisuus. Tällaisessa kuva-teksti-yhdistelmäteoksessa elementit kertovat yhdessä jotakin sanomaa tai herättävät ristiriitaisuuksia. Kuitenkin hieman pintaa syvemmän tarkastelun ansiosta voidaan todeta, että teksti, tavut ja kirjaimet ovat äänteiden kuvallisia ilmaisumuotoja. Nämä kuvalliset kirjoitusasut ovat aikojen saatossa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä. Ennen aikojen saattoa, pictogrammit ovat kirjaimellisesti olleet kuvia ja ihmiset ovat lukeneet niitä niin kuin me luemme tänä päivänä tekstiä. Tekstit, sanat tai kirjaimet ovat siis yksi kuvallinen elementti.

Teokseni koostuvat lähinnä vain tekstistä. Halusin pitää teokseni visuaalisen sisällön niin typografisena kuin mahdollista. Näin halusin kokeilla puhtaasti pelkän tekstin toimimista kuvataiteena. Teoksista löytyy vain vähän muuta kuin tekstielementtejä. Tällä tavalla haastoin itseni ajattelemaan tekstiä kuvana ja pelaamaan vain kirjainten visuaalisilla ulkoasuilla.

Aloittaessani opinnäytetyötä minulla oli ennakkoluuloja tekstiteosten kuvataiteellista ulottuvuutta kohtaan. Epäilin vahvasti voisiko tekstiteosta, kaikista opeista huolimatta, väittää kuvataiteelliseksi tuotokseksi. Tekstiä sisältävästä kuvateoksesta puuttui mielestäni se olennainen tarkastelun kohde, eli kuva. Semiotiikkaa tutkiessani tulin kuitenkin siihen tulokseen, että huolenaiheeni oli turha. Tekstiteos voi yhtä lailla olla kuvataiteellinen teos, koska tekstielementtejä luetaan samalla tavoin kuin kuvaelementtejä.

4.3 Teosten aihevalinta ja tekotapa

Päätin jo varhaisessa vaiheessa teososani koostuvan kolmesta eri teoksesta. Näistä oli tarkoitus saada aikaiseksi pieni sarja. Punaiseksi langaksi muotoutui *taiteen lentävät lauseet*. Teokset halusin tehdä pelkistetyksi vain kirjaimista ja teksteistä. Tein digitaaliset teokset kokoon A3, koska siinä koossa ne voisi tulostaa julisteiksi näyttelyä ajatellen. Valitsin kaikkiin teoksiini pystysuuntaisen pohjan, koska mielestäni siinä korostuu teosten dynaamisuus. Vaakapohjasta näin vähillä elementeillä olisi mielestäni tullut liian staattinen.

Teosten nimet olivat työskentelyni lähtökohtia. Pohdin teokselle nimen ja lähdin etsimään ideoita Internetin hakukoneen kautta. Idean metsästystä tein myös videoleikkeiden jakopalvelun kautta, kuitenkin erityisemmin löytämättä mitään käytettävää materiaalia. Internetin kuvahaku oli mielestäni tehokkain tapa löytää Internetin syövereistä mahdollisimman monista eri lähteistä digitaalisia kuvia. Internetin hakukoneiden kautta kävin myös tutustumassa ilmaisfonttisivustoihin. Löysin paljon visuaalisesti hienoja fontteja. Päädyin kuitenkin käyttämään Adoben ohjelmien valmista fonttitarjontaa, koska halusin oppia, millaisia fontteja ohjelmat tarjoavat.

Teosten tekotavaksi valikoitui jo alkuvaiheessa digitaalinen työskentely, koska koen sen olevan nykypäivää, digitaalista aikakautta. Opiskeluaikana kiinnostukseni tietokoneavusteisesta kuvanteosta kasvoi opintojen edistyttyä. Tulevaisuuden työmahdollisuuksia ajatellen eri tekniikoiden perusteet eivät mielestäni aivan riittäneet sujuvaan työskentelyyn. Tämän opinnäytetyön avulla halusin saada lisää varmuutta digitaaliseen työskentelyyn. Kokeiluiden kautta Adoben CS3 Indesign:in valikoitui päätyökaluksi sen monikäyttöisyyden vuoksi. Kolmannessa teoksessa, *Reinvent the bicycle*, Indesignin apuna käytin Illustrator CS3 -ohjelmaa. Minulla oli myös piirtopöytä käytössäni. Kokeilin työskentelyä pelkän hiiren avulla, mutta työergonomiaa ajatellen se ei ollut hyvä ratkaisu. Kipeytyneiden ranteiden lisäksi se oli kankea käyttää.

4.4 Less is more – oma teos

Teos koostuu yhdestä yleismaailmallisesta nimensä mukaisesta lausahduksesta ”Less is more”. Teoksen nimen on tarkoitus kulkea käsi kädessä sisällön kanssa: vähemmän on enemmän. Teos on digitaalinen kuva, joka koostuu kirjaimista ja kahdesta niitä rajaavasta vaakaviivasta. Tulosteena teos sijoittuisi julistetaidekenttään, mutta digitaalisessa muodossa se on digitaalinen kuva. Graafisen suunnittelun henki on vahvasti läsnä kuvan visuaalisuudessa. (Liite 8)

Käytin teoksen tekemiseen *Indesign 3* -ohjelmaa. Fonttivalinta osui kahteen ohjelman tarjoamaan valmisfonttiin. Kalligrafinen fontti on *Apple Chancery*, josta käytin 400 ja 1296 pistekokoja. Toinen fontti on tasapaksu ja päätteellinen Egyptienne sukuun kuuluva *American Typewriter*. Tästä fonttiperheestä käytin kahta eri kirjainleikkausta: *Condensed light* -leikkaus pistekooltaan 50 ja *Light* -leikkaus pistekooltaan 110. Fonttivalinnassa pyrin pitämään kiinni typografikoiden kehotuksesta pitäytyä työssä vain kahdessa eri fontissa.

Fontit valikoituivat visuaalisen ilmeidensä vuoksi. *American Typewriter* on kevyt, joiltain viivoiltaan lähes näkymätön fontti. Sanoihin *less* ja *more* halusin saada visuaalista keveyttä (tasapaksut viivat), mutta samanaikaisesti sanoille jämäkkyyttä ja painoarvoa (kirjaimien päätteet). Tällä fonttivalinnalla se mielestäni onnistui. Hieman kokokontrastia sain aikaiseksi muotoilemalla *less*-sanan pienemmällä pistekoollla. *More* sanan suuruutta halusin korostaa hieman suuremmalla kirjainvälistyksellä. Keskellä olevan *is* -sanan muotoilin valmiilla *Apple Chancery* -fontilla. Sen kalligrafinen ulkoasu tuo työhön mielestäni inhimillisyyttä ja pehmeyttä. Pehmeä kalligrafinen fontti on hyvä vastakohta kulmikaspäätteiselle *Egyptienne* -fontille. Yhdessä ne luovat teokseen kontrastia.

Tässä teoksessa testasin typografian sääntöjä. Typografian väriopin mukaan valkoinen ei tulisi olla täysin valkoista, eikä mustan tulisi olla täysin mustaa. Näin ollen tässä teoksessa valkoinen pohja ei ole täysin valkoinen, vaan hieman väriin taittuva. Musta

kirjain ei ole täysin musta, vaan tumman harmaa. Pelkän tumman tekstin esittäminen teoksessa tuntui kuitenkin hieman liian pysähtyneeltä, joten lisäsin teoksen keskelle hieman huomioväriä. Vihreän värin ansiosta teos heräsi henkiin ja herättää uudenlaisia mielikuvia. Epäsymmetriaa loin teokseen paitsi musta – valkoinen - huomiovärikontrastilla, myös fonttikoon muutoksilla. Epäsymmetriaa sekä lisää mielenkiintoa herätin kääntämällä tekstiä osittain.

Teoksen visuaalinen ilme muodostuu valinnoista. Tässä teoksessa kirjainten sommittelulla, fontti- ja värivalinnoilla olen pyrkinyt saamaan aikaiseksi yksinkertaisen, mutta silmiä hivelevän lopputuloksen. Mielestäni näiden valintojeni ja teoksen nimen ansiosta teos huokuu itämaista yksinkertaistamisen viisautta. Itämaisessä valtauskonnossa, buddhalaisuudessa, korostetaan minimalistisuutta ja olennaiseen keskittymistä. Näin teoksen yksinkertaisuutta viestivä sanoma ja visuaalinen ilme kertovat samaa tarinaa: *less is more*.

4.5 Keep it simple – oma teos

Keep it simple -digitaalinen kuvateos koostuu lauseesta, tekstistä, sanoista ja loppuen lopuksi kirjaimista. Teos toimii kuvataiteellisena teoksena, vaikkei ymmärtäisi tekstin sisältöä. Sanojen visuaalinen vaihtelevuus itsessään luo kuvaelementeille kontrastia ja elävyyttä. Kuvassa on havaittavissa siinä olevien elementtien muoto ja väri vaihtelut. Sanojen ymmärtäminen kuitenkin voi avata teoksen sisältöä enemmän. Teoksen täydeltä ”keep it simple” -hokemaa toivon mukaan herättää maanisen mielikuvan taiteilijasta, joka yrittää pitää kaiken yksinkertaisena kuitenkin aivan pystymättä siihen. (Liite 9)

Visuaaliselta ulkomuodoltaan tämän teoksen voisi yhdistää edellisessä osiossa esiteltyihin Variksen ja Leinosen teoksiin. Heidän teokset koostuvat pelkistä sanoista, jotka kulkevat teoksen reunasta reunaan. Hieman kyseisistä esimerkeistä poiketen, minun teoksessani ei ole mustaa pohjaa, vaan valkoinen. Samoin eroavaisuuksia löytyy kirjaimien värivalinnoista, jotka Variksen ja Leinosen töissä ovat värikylläisiä. Tässä minun teoksessani kirjaimet ovat pääasiassa mustia.

Teoksen esittämisideologiaksi muotoutui kritisoiva asenne. Päädyin rikkomaan opinnäytetyöprosessin aikana oppimiani typografian sääntöjä. Teoksessa pyrin kritisoimaan typografian värioppia ja fonttien valintaan liittyvää ohjeistusta. Pyrin rikkomaan väri-, koko-, sommittelu- ja fonttisukuohjeistusta. Täytin teoksen laidasta laitaan yhdellä lauseella, niin että sanojen väliin jäi vain vähän hengitystilaa. Tällä tavalla sommittelun ohjeistus tasapainoisesta hengitystilasta rikkoutuu. Tällä tavoin mielestäni teos kritisoi parhaiten teoksen nimen mukaista yksinkertaisuuden ideaa.

Värimäärittelyt niin ikään ovat typografian oppien vastaisia. Teoksen taustan valkoinen on valkoista ja musta teksti on mustaa. Lisäsin teokseen huomioväriksi vaaleanpunaista sen naivin ja viattoman luonteensa vuoksi. Vaaleanpunaisen värin on tarkoitus korostaa huumorin pilkettä teoksen kriittisessä asenteessa. Käyttämäni hieman tummemman vaaleanpunaisen sävyn valitsin sen ehkä naivin, mutta myös rohkean luonteen vuoksi. Fonttivalinta on niin ikään typografian säännöistä poikkeava. Typografian sääntöjen mukaan samassa teoksessa ei tulisi olla enempää kuin kolme eri fonttia. Tässä teoksessa rikon myös tätä ohjeistusta kokoamalla teokseen useita eri fontteja. Kokokontrasti ei myöskään mukaile typografian sääntöjä, vaan vierekkäisten sanojen koot joiltain osin vaihtelevat vain vähän. Kuva toimii mielestäni hyvin ristiriitaisuuden herättäjänä: teksti kertoo eri tarinaa kuin sisältö.

Vaikka olen pyrkinyt rakentamaan kuvan kritisoivasta lähtökohdasta, teoksesta huokuu taiteellisten vapauksien ottaminen. Teos on rakennettu tasapainoiseksi, eikä se yritä olla täysin tasapainoton ilman taiteellista näkemystä. Fonttien valinnassa ja järjestyksessä on myös visuaalisen esteettisyyden hakemista. Kirjainten kokokontrasti ei sekään ole täysin vailla suunnitelmallisuutta, vaan tarkoin kokeiltua ja valikoitua. Työskentelyssä olen kuitenkin yrittänyt pitää mahdollisimman sattumanvaraisen otteen.

Käytin teoksen tekemiseen Adoben Indesign 3 -ohjelmaa ja siinä olevia valmiita fonttiperheitä. Fonttien koot vaihtelivat 30 -180 pistekoon välillä. Työni sisältää kaikkia aikaisemmin esittelemiäni fonttisukuja: Antiikvoja, Groteskeja, Egyptienneja ja

kalligrafisia kirjaimia. Selvästi goottiriimuja tai fraktuuraa ei työstä löydy, mutta yhdessä fontissa (Herculanum) viiva näyttää visuaalisesti olevan lähellä kiveen hakattujen riimukirjainten viivaa. Eri fontteja pyrin käyttämään mahdollisimman monipuolisesti säilyttäen sattumavaraisen vaikutelman. Vaaleanpunaiseksi merkittyjen fonttien yhteneväisyys kuitenkin paljastaa pienen fonttivalinnan suunnitelmallisuuden.

Tämän teoksen tekemisessä sain hyvää harjoitusta eri fonttisukujen arviointiin ja tuntumaa, mitä fontteja Indesign 3 sisältää. Fonttitarjontaa tarkastellessa Indesignin painotus näyttäisi olevan digitaalisten internettutuotteiden suunnittelussa ja taittamisessa: fonttitarjonnassa on paljon päätteettömiä groteskifontteja. Kunnon päätteiden omaavia Antiikvoja ja Egyptienneja oli vain kourallinen, mutta niiden vähyys ei haitannut työskentelyäni. Työskennellessäni harjoittelin pikanäppäintoimintoja ja näin pyrin tehokkaaseen ajankäyttöön.

4.6 Reinvent the bicycle – oma teos

Kolmannessa teoksessani kehittelin kahden aikaisemman teokseni ideaa eteenpäin: halusin pitää teoksen edelleen mahdollisimman yksinkertaisena samanaikaisesti kuitenkin täyttää sen sanoilla. Halusin edelleen käyttää vain teoksen nimessä esiintyviä sanoja. Sanojen lisäksi halusin ottaa tähän teokseen mukaan esittävän kuvan, polkupyörän. Tässä teoksessa on käytössä mainosmaailmastakin tuttu yläpuoli – alapuoli -jako, jossa alaosassa kuvaa on tuttu elementti, pyörä. Teoksen yläosassa sijaitsee ideaalimaailmaan viittaava, visuaalisesti fysiikan kaavaa mukaileva otsikko: Reinvent the bicycle. (Liite 10)

Teoksen kantava idea on figuratiivisessa tekstissä, jossa kirjainten ja kirjainyhdistelmien on tarkoitus muodostaa jokin asiaa tai esinettä kuvaava elementti. Opinnäytetyön edellisen osion esimerkeistä Ferreiran k-kirjaimesta rakennettu puu osuu tämän teoksen kanssa ideologialtaan samaan sarjaan. Ferreira on käyttänyt yhtä kirjainta kuvatakseen jotain toista asiaa, puuta. Omassa teoksessani tämä figuratiivinen ote on vahvasti läsnä.

Tässä teoksessa käytin tekstielementtejä niin, että ensisilmäyksellä niitä ei varsinaisesti huomaisi. Tekstinkääntämisellä pyrin kadottamaan tekstin synnyttäen muunlaisia miellelyhtymiä tekstin figuratiivisuuden johdosta. Taustalla olevat tekstit muodostavat teoksen yläosaan pilvilinnoja, jotka tukevat hyvin teoksen yläosioon ajateltua ideaalimaailmaa. Otsikon alapuoleiset katkoviivat toisaalta pyrkivät synnyttämään ajatuksen talojen katoista tai merenaalloista, toisaalta katkoviivat alleviivaavat otsikkoa antaen teokselle ryhtiä. Taustatekstin sijoittelu perustuu täysin oman visuaalisen silmän mieltymyksiin. Niiden tarkoitus on muodostaa kuvaa kaupunkitilasta. Teoksen keskivaiheilla oleva figuratiivinen pyörä on rakennettu teoksen nimen mukaisesta tekstistä. Teoksen alaosassa oleva isokokoiset kirjaimet ovat niin ikään teoksen nimestä lähtöisin. E-kirjaimen rivistön tarkoituksena on kuvata aitaa, jonka takana pyörä seisoo. Otsikko on verhottu kaavan muotoon, eikä sekään niin tyypillisen leipätekstin näköistä. Tällä työskentelyllä olen rakentanut teoksen tekstielementeistä kuitenkin pyrkien kadottamaan sen. Tekstin katoamisella, huomaamattomuudella ja figuratiivisuudella olen halunnut korostaa kirjainten visuaalisuutta ja niiden toimimista kuvaelementteinä.

Värivalinnat olivat edelleen valkoisesta harmaan kautta mustaan. Valkoinen taustaväri antaa teokselle hengitystilaa, vaikka sen sisältö olisikin täynnä tekstiä ja kuvia. Valkoinen säilyttää teoksen raikkauden antaen samalla kontrastia mustalle värille. Taustatekstien väriksi valikoitui harmaan eri sävyt, koska niiden tarkoitus on kadota taustaan ja tällä tavalla antaa vain pieniä viitteitä kuvan sisällöstä. Harmaa väri toimii mielestäni hyvin tekstin kadottamisen idean kanssa, koska harmaata väriä ei yleensä mielletä huomioväriksi. Mustaa väriä olen käyttänyt painottamaan otsikon sanomaa pyörän uudelleen keksimisestä. Musta viiva löytyy myös teoksen alalaidassa sijaitsevasta E-kirjainyhdistelmän keskeltä. Tällä värivalinnalla pyrin jyrkävöittämään alaosan tekstiä. Mustaa viivaa on käytetty myös otsikossa, joten alareunan mustaviiva kokoaa teoksen elementit yhteen. Pyörän väriksi valikoitui vihreä. Vihreä väri ja pyöräfiguuri viittaavat yhdessä vihreämpään kaupunkitilaan, jota teokseni piilomerkitykseksi halusin. Tätä pyörän vihreää ja luontoystävällistä luonnetta halusin korostaa otsikon ”the bicycle” -sanoissa.

Pyörän fontiksi valikoitui päätteetön Groteski -fontti *Futura*. Päätteetön fontti oli mielestäni tässä yhteydessä selkeämpi ja luettavampi kuin päätteellinen fontti. Fonttivalinnalla halusin korostaa, että pyörä on rakennettu tekstistä, eikä geometrisista kuvioista. Päätteellinen Antiikva -fontti olisi voinut toimia tässä yhteydessä yhtä hyvin. Päätteellinen fontti olisi luultavasti mennyt huonosti luettavaksi tekstimassaksi, jolloin se olisi toiminut hyvin figuratiivisen kuvan rakennusmateriaalina. Futuran viivat ovat regular -leikkauksessakin paksuhkoja ja näin ollen tekstimassasta saa näkyvämmän kuin ohuella fonttivalinnalla. Sen sijaan muu teksti on päätteellinen *Times*-fontti. Yhdistelin näin typografian sääntöjä mukaillen kahta eri fonttisukua pyrkien saamaan kontrastia aikaiseksi. Mielenkiintoa ja figuratiivisuutta yritin saavuttaa myös kokokontrastia vaihtelemalla, sekä tekstin lukusuuntaa muuttelemalla. Otsikon esittämisen fysiikan kaavojen mukaisesti päädyin taustatutkimusta tehdessäni. Etsin fysiikan kaavoista sellaisia, joita pyörän keksimiseen voisi hyödyntää. Siitä löysin idean otsikon esittämismuotoon. Mielestäni se tukee hienosti teoksen kuva-alan pinnanjaon ideaalisuutta, ikään kuin tuolla kaavalla voisi keksiä pyörän uudelleen.

Semioottisesti tarkasteltuna teoksen polkupyörä toimii eräänlaisena merkkinä. Polkupyörän historiasta löytyy kertomuksia siitä, että se on ollut 1800- luvulla vain yläluokan leikkikalua. Nykypäivänä polkupyörä on jälleen nostanut arvoansa ihmisten keskuudessa. Suurten kaupunkien yksityisautoilu ja sen tuomat päästöt ovat alkaneet huolestuttaa ihmisiä. Näin ollen polkupyörä usein yhdistetään vihreämpään kaupunkikuvaan. Joissakin yhteyksissä esitettynä polkupyörä voi tuoda mielikuvan hyötyliikunnan mukanaan tuomasta terveellisemmästä elämästä. Kertomuksia, tarinoita ja mielikuvia herättävänä polkupyörää voisi semioottisesti tarkastella indeksinä. Symbolisesti polkupyörä näkyy esimerkiksi liikennemerkeissä: tästä saa ajaa ja tähän voi laittaa säilytykseen.

Rakensin teoksen polkupyörän Adoben CS3:n Illustrator -ohjelmalla. Pyörä on rakennettu sanoista. Sanoista koostuu teoksen nimen mukainen lausahdus: reinvent the bicycle (keksi pyörä uudelleen). Nimi viittaa siihen, että kuvataiteen saralla usein

sanotaan, että kaikki on jo keksitty ja tehty, eikä ole enää mitään uutta keksittävässä. Teoksen selkeät merkitykset liittyvät teoksen nimeen ja sanoista rakennettuun polkupyörään. Suomennettuna teoksen nimi on kehoitus polkupyörän uudelleen keksimisestä, eli uudelleen suunnittelemisesta ja rakentamisesta. Ilustrator ohjelmalla ikään kuin rakensin polkupyörän uudelleen. Se tosin rakentui edellisen keksijän malliin, joten tämä polkupyörä on valitettavasti jo keksitty.

4.7 Yhteenveto teoksista

Esitin opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa kysymyksen: miten typografiaa on käytetty kuvataiteessa ja kuvataiteena? Tutustumalla typografian perustietoihin pystyin lähtemään kuvataideteosten tarkastelumatkalle internetin monipuoliseen kuvamaailmaan. Keräämällä monipuolisesti esimerkkejä kuvataiteen eri alueilta, pystyin saamaan opinnäytteeseeni jonkinlaisen näytteen typografisten teosten skaalasta. Nämä esimerkkiteokset vastaavat omalta osaltaan kysymykseen, miten tekstiä käytetään kuvataiteessa. Kokeilemalla itse typografian lainalaisuuksia omissa teoksissani, sain aikaseksi vastauksen tuon kysymyksen toiseen osioon, eli miten typografiaa käytetään kuvataiteena.

Teosideoiden ja taustatutkimuksen tekeminen oli mielestäni erittäin antoisaa. Opinnäytetyöprosessin aikana opin valtavasti typografian perustiedoista ja teoksissa pystyin mielestäni hyvin hyödyntämään niitä tietoja. Ennen tätä tutkimusmatkaa en juuri tunnistanut fonttien eroavaisuuksia, enkä tiennyt millä tavalla erilaisia kontrasteja pyritään saamaan aikaiseksi. Teoksissa pystyin mielestäni hyödyntämään hyvin näitä juuri opittuja tietoja. Indesign -ohjelmaan liittyvät taidot puolestaan vahvistuivat runsaasti. Vaikka teosten tekemiseen käytin hyvin paljon samoja komentosarjoja, opin käyttämään pikanäppäinkomentoja sujuvammin, mihin työskentelyllä pyrinkin.

Kokeilemalla eri vaihtoehtoja löysin mielestäni hyviä ideoita teosten sisältöihin ja visuaalisuuteen. Ymmärsin typografian visuaalisen luonteen tärkeyden etsiessäni teoksiini parasta mahdollista fonttia. Kontrastien vaikuttavuuden huomasin myös

kokeiluiden kautta. Huomasin, miten sama elementti näyttää eriltä hieman käännettynä. Subjektiiivisen kokemuksen myötä ymmärsin värien vaikutuksen teosten merkityksiin.

5 POHDINTA

Typografinen kuvataide pitää sisällään mielestäni paitsi typografian tietämyksen myös kirjaimen ja tekstin käytön yhtenä taidemuotona. Typografinen kuvataide voi olla melkein mitä vain kuvataiteen saralta, kuten esimerkiksi maalaus, piirros, valokuvaus, installaatio, video tai animaatio. Mielestäni jo pelkästään sanayhdistelmänä typografinen kuvataide pitää sisällään vahvan sidoksen taiteen tekemiseen, mutta samanaikaisesti typografian osaaminen on läsnä. Tähän opinnäytteeseen olen siis saanut sisällytettyä kaksi minua kovasti kiehtovaa aihealuetta: graafisen suunnittelun ja kuvataiteen.

Lähdin etsimään lähdeaineistoa kronologisesti typografian perustiedoista, koska en tiennyt niistä juuri mitään. Ilman perustietoja minun ei olisi ollut mahdollista tarkastella fonttien visuaalisuutta ja käyttötarkoituksia. Sain huomata pian, että suomenkielistä painettua kirjamateriaalia ei ole kovin laajasti saatavilla. Löysin kuitenkin muutaman perustietoja koskevan painetun kirjan, sekä lukuisia aihetta koskevia Internet-artikkeleita. Seuraava askel aineistohaussa oli kuvateoshaku typografian ja kuvataiteen kohtaamiskentältä. Runsauden pula yllätti minut täysin. Pelkällä internetin kuvahaulla löysin mitä erilaisimpia teoksia, jotka olivat rakennettu täysin vain kirjaimista tai kirjain–teksti -yhdistelmistä. Typografian ja fonttien taiteellisuutta sivuavia opinnäytetöitä löysin jonkin verran. Olenkin kerännyt lähdeaineistoni hieman sieltä täältä, aina painetusta kirjasta keskustelupalstaan asti. Aihevalinnoillani ja niiden rajauksilla olen pyrkinyt selventämään kuvataiteen ja kirjoitetun tekstin yhtymäkohtia. Työni edetessä aiheajauksesta tuli vaikea, mutta tärkeä osa opinnäytettä. Materiaalia tuntui löytyvän loputtomasti. Yhden asian selvittyä seuraava aihe tuntui vähintäänkin yhtä tärkeältä.

Teoksia tehdessäni yksi huolenaiheeni oli tekstiteosten kuvataiteellisuus, koska niistä puuttui kuva. Teoreettisten näkökulmien myötä oman teoksen semioottinen tarkastelu hälvensi epäilyksiäni. Opinnäytteeni aiheajauksen olisi voinut asettaa kapeasti koskemaan vain tekstielementeistä koostuvia kuvataideteoksia, jotta siltä osin tarkastelu

olisi ollut täydempää, monipuolisempaa ja luotettavampaa. Oma mielenkiintoni laajempia tekstin käyttömahdollisuuksia kohtaan kuitenkin laajensi esimerkkiteosten kirjoa. Mielestäni opinnäytteeseeni keräämäni esimerkkiteokset kertovat typografian esiintyvyyden moninaisuudesta. Typografiaa voi löytää kaikilta kuvataiteen osa-alueilta.

Toisaalta, minua jäi kuitenkin mietityttämään opinnäytteeni esimerkkien niukkuus. Työstäni puuttuu kokonaan suuria aihealueita, kuten kuvanveisto ja installaatiot. Erityisen silmiin pistävää mielestäni on digitaalisten teosten vähyys esimerkeissä. Mikäli mukaan olisi ottanut liikkuvan kuvan kuten animaation, videon ja elokuvan, olisi tästä opinnäytteestä saanut kattavamman ja aiheen teoreettisesta tarkastelusta luotettavamman. Kuvataiteen opinnäytteen painotus on kuitenkin teososassa, jossa omalla työskentelyllä pyritään tutkimaan otsakkeen mukaista aihetta. Niiltä osin kolme teostani mielestäni vastaavat opinnäytteen ydinkysymyksiin: miten teksti esiintyy kuvataideteoksena ja osana kuvataideteosta?

Tässä opinnäytteessä yhdistyvät huomaamattomasti monet opiskeluvuosien varrella opitut asiat. Opiskelujen myötä taidehistoriallisen tuntemuksen kasvu, taiteen teoreettisten lähtökohtien ymmärtäminen sekä mitä erilaisimpien tekniikoiden oppiminen näkyvät tässä opinnäytetyöprosessissa. Jo ennen aihevalintaa asetin itselleni tavoitteeksi tehdä teokset digitaalisesti, jotta uusien työvälineiden hallinta vahvistuisi. Tulevaisuuden työmahdollisuuksia luotaava aihealue oli myös minulle tärkeä kriteeri aihetta miettiessä. Typografinen osaaminen oli oiva tapa ottaa haltuun pieni osa graafista suunnittelua, joka minua kiinnostaa erityisen paljon. Viimeinen askel opintojeni loppuun saattamisessa on tuleva työharjoittelujakso aikakausi- ja paikallislehden toimitustyössä, jossa voin toivon mukaan hyödyntää nyt oppimiani asioita. Olen erittäin tyytyväinen aihevalintaani. Tämän opinnäytteeni myötä minulle syntyi palava into tutkia aihetta lisää ja tunne siitä, että olen löytänyt oman koloni kuvataiteiden kentässä.

LÄHTEET

Aartomaa, Ulla. Yhtä tehdessään jo toista miettii – Kyösti Varis.

Kyösti Variksen Internet-sivut, Kyösti Variksesta kirjoitettua. Hakupäivä 11.2.2013.

<<http://www.varisoriginal.fi/kirjoitettua.html>>

Deviantart. Taiteen kuvajakoyhteisö. Search: Digital Art / Typography. Luettu 6.2.2013.

<<http://vampirinha.deviantart.com/art/Letring-art-50590760>>

Itkonen, Markus 2012. Typografian käsikirja. 4. painos. Helsinki: RPS- yhtiöt.

Juselius, Ulrika (2004) 2013. Typografia; asettelusta ja fonttien valinnasta.

Tulostettu 12.8.2012.

<<http://www.phpoint.fi/ulrikj/www/typo.htm>>

Karvonen, Erkki 2002. Johdatus viestintätieteisiin. Verkko-oppimateriaali.

Tampereen yliopisto. Tulostettu 14.12.2012.

<<http://viesverk.uta.fi/johdviest/johdatus.html>>

Kokkonen, Topi 2012. Quiet Type, typografisia julisteita. Muotoilun koulutusohjelma, opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. Lahti.

Kruger, Barbara. Taiteilijan Internet -sivusto. Hakupäivä 6.2.2013.

<<http://www.barbarakruger.com>>

Laak, Timo 2006 a. Saavutettavaa typografiaa, osa 1. Internet-artikkeli.

Tulostettu 27.11.2012.

<<http://saavutettavaa.fi/2006/03/24/saavitettavaa-typografiaa-osa-1>>

Laak, Timo 2006 b. Saavutettavaa typografiaa, osa 2. Internet-artikkeli.

Tulostettu 27.11.2012.

<<http://saavutettavaa.fi/2006/04/16/saavitettavaa-typografiaa-osa-2>>

Leinonen, Jani. Taiteilijan Internet-sivusto. Luettu 6.2.2013.

<<http://www.janileinonen.com/fi/#!/fi/paintings/>>

Pienimäki, Mari 2012. Kuvanlukutaito. Verkko-oppimateriaali.

Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Tampereen yliopisto. Tulostettu 27.11.2012.

<<http://viesverk.uta.fi/kuvanluku/index.php>>

Peliplaneetta.net, pelimaailman verkkolehti 2008. Keskustelu: Deadric -riimukirjoitus.

<<http://www.peliplaneetta.net/keskustelut/aihe?fid=43&tid=161470>> Luettu 3.2.2012.

Remes, Marjo 2008. Semiotiikka – kuva merkinä ja tekstinä. Luentomateriaali.

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Tornio.

The Irving Sandler Artist File. Search: Suvi Konttinen. Taiteilijaprofiili.

<<http://local-artists.org/node/79321>> Luettu 6.2.2013.

Whirlpool. Yrityksen kotisivut. Luettu 6.2.2013.

<http://www.whirlpool.fi/fi_FI/whr/images/printads/Oven_DP.jpg>

Wikipedia, Avoin tietosanakirja. Hakusana: Johannes Gutenberg. Tulostettu 28.11.2012

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Johannes_Gutenberg>

Wikipedia, Avoin tietosanakirja. Hakusana: painaminen. Tulostettu 28.11.2012

<<http://fi.wikipedia.org/wiki/Painaminen>>

Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakusana: juliste. Tulostettu 20.12.2012.

<<http://fi.wikipedia.org/wiki/Juliste>>

LIITTEET

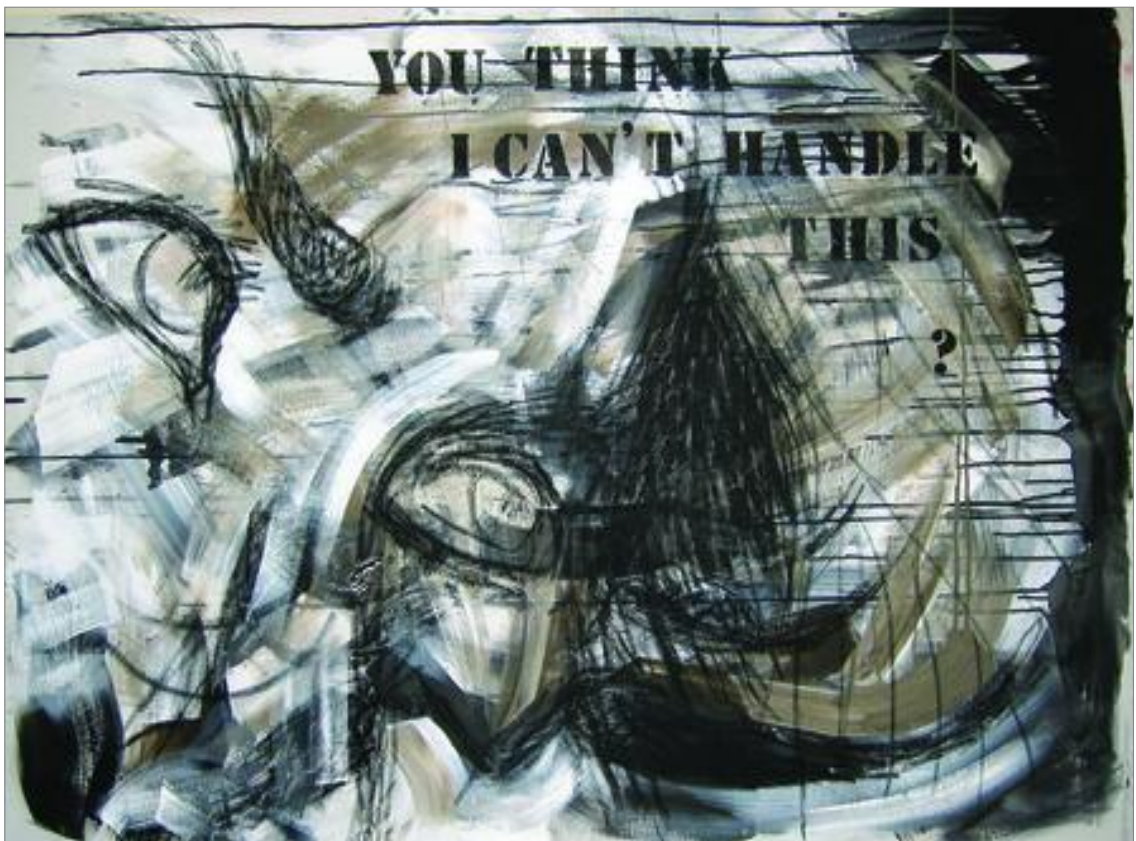
- Liite 1. Konttinen, Suvi 2006. You think I can't handle this? Sekatekniikka maalaus.
<<http://local-artists.org/node/79321>>
- Liite 2. Leinonen, Jani 2011. One day. Akryylimaalaus.
<<http://www.janileinonen.com/fi/#!/fi/paintings/>>
- Liite 3. Kruger, Barbara. Get Out. Valokuva-kollaasi.
<<http://www.barbarakruger.com>>
- Liite 4. Ferreira Tânia 2007. Letring art. Digitaalinen kuvateos.
<<http://vampirinha.deviantart.com/art/Letring-art-50590760>>
- Liite 5. Deadric -aakkosto, Deadric on the elder scrolls -pelissä.
Digitaalinen kuva.
<<http://www.peliplaneetta.net/keskustelut/aihe?fid=43&tid=161470>>
- Liite 6. Varis, Kyösti 1995. Lahden jazztorin juliste.
<<http://www.varisoriginal.fi/kirjoitettua.html>>
- Liite7. Whirlpool- mainos.
<http://www.whirlpool.fi/fi_FI/whr/images/printads/Oven_DP.jpg>
- Liite 8. Nordman, Mirka 2013. Less is more. Digitaalinen kuvateos.
- Liite 9. Nordman, Mirka 2013. Keep it simple. Digitaalinen kuvateos.
- Liite 10. Nordman, Mirka 2013. Reinvent a bicycle. Digitaalinen kuvateos.

Liite 1

Suvi Konttinen 2006. You think I can't handle this?

1 (10)

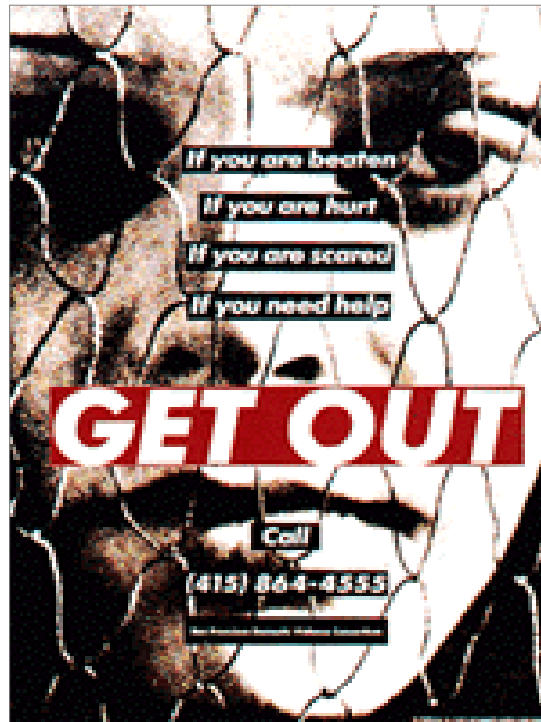
Sekatekniikkamaalaus.

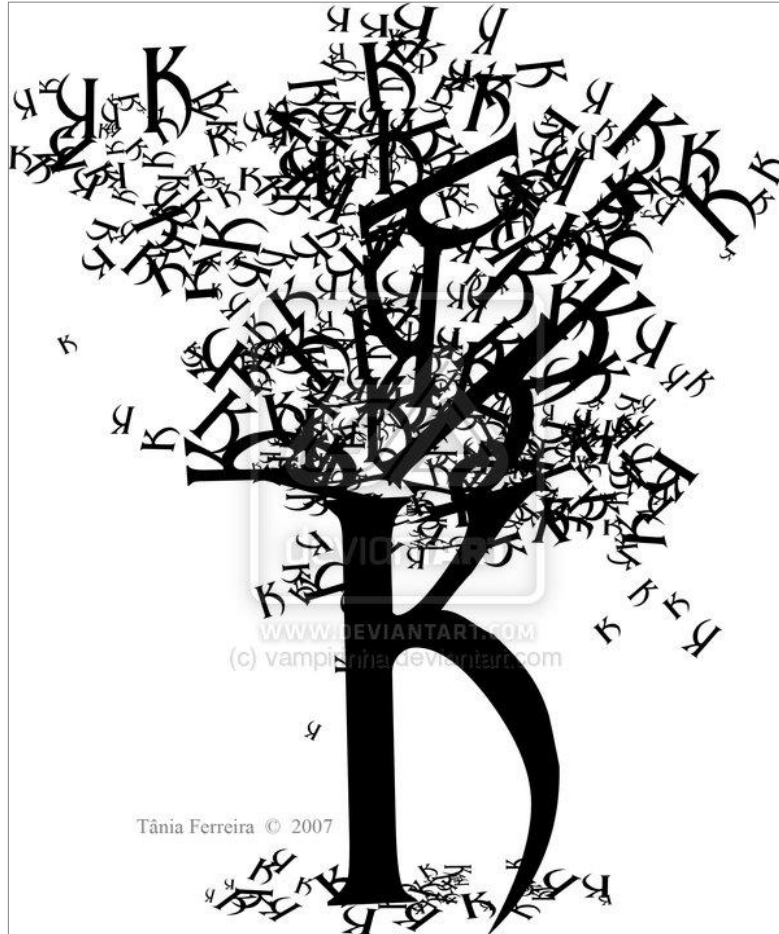
Akryylimaalaus.

Valokuvakollaasi. Mainosjuliste.

Digitaalinen kuvateos.

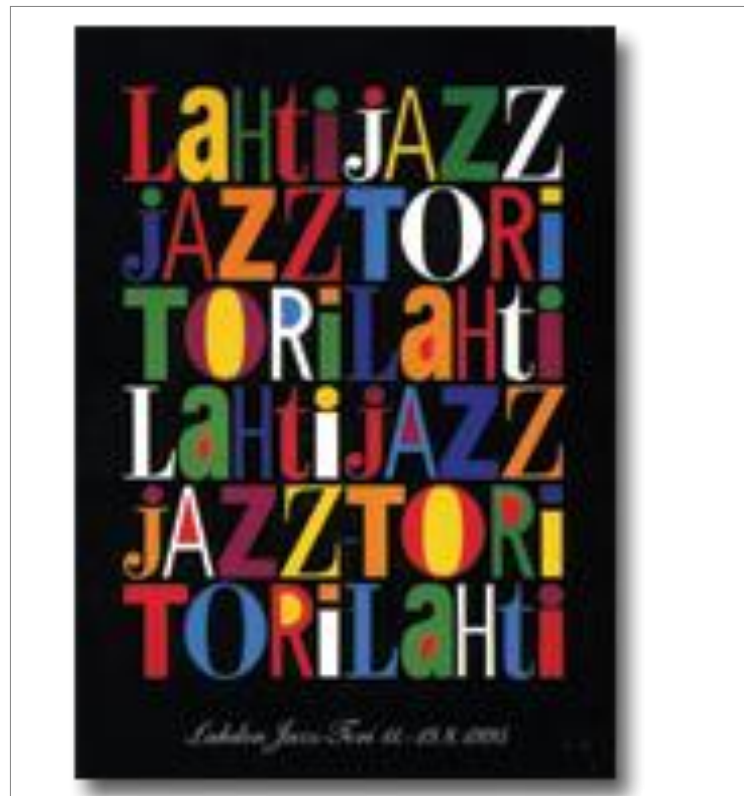
Liite 5

Deadric -aakkosto, Deadric on the elder scrolls -pelissä.
 Digitaalinen kuva.

5 (10)

Juliste.

Liite 7 Whirlpool- mainoskuva.

7 (10)

Digitaalinen kuva.

The advertisement features a woman in a flowing red dress on the left, with a trail of letters and symbols behind her. On the right, a Whirlpool built-in oven is shown. The background is a light blue gradient.

Whirlpool
SENSING THE DIFFERENCE

Whirlpool has created an amazing new oven that understands that every food, every recipe is different. No matter what you want to cook, the Whirlpool built-in oven knows just how to do it. You tell the oven what you plan to prepare and it suggests the ideal method. You can accept the advice or modify it according to your needs and preferences. And you can also save your modifications for next time. The new Whirlpool built-in oven, an oven with a real sense of difference.

ALWAYS GIVES YOU DELICIOUS ADVICE.

Whirlpool is a registered trademark of Whirlpool U.S.A.

Digitaalinen kuvateos.

Digitaalinen kuvateos.

Digitaalinen kuvateos.

